Ч. 173 Четвер 4 (16) серпня 1894. Рік IV.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і на зложенєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Газети Львівскої".

Передплата у Львові в Адміністрациї „Газети Львівскої" і в ц. к. Старостивах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Кілька гадок о консолідациї.

II.

На перше з поставлених нами в попереднїй статиї трох питань виказали ми, що консолідация, у якій у нас тепер так богато говорить ся, не єсть такою, як ми еї означили. Може спитає хто длячого? На то відповідь: длятого, що перше, нема у нас ясної цїли перед очима; друге, не уміємо підобрати відповідних сил до неї, а трете, що нема роботи. Приходить ся тепер відповісти на друге питанє: чи така консолідация, як означена нами попереду, може бути для якогось народу взагалі, а для нас специяльно, добра і пожиточна, чи она потрібна і можлива?

Здавалось би, що злишним єсть відповідати на таке питанє, бо преці кожда консолідация в якіц небудь цїли єсть для тих добра і пожиточна, котрі консолідують ся. В сім питаню однакож розходить ся о якусь одну, о специяльну консолідацию народу, а специяльно робить еї насамперед услівє: „цїла народна робота, а відтак цїль тої роботи: розвиток і обезпеченє материяльного і духового добробиту якогось народу". Сї услівя насувають знов кілька питань а іменно: чи до консолідациї якогось народу потреба конче услівя „цїла народна робота", а відтак: чи консолідация якогось народу мусить мати конче за цїль „розвиток і обезпеченє материяльного і духового добра якогось народу?

Коли глянемо на природний розвиток народів в самих его початках, то видимо, що там не було ще тої „цїлої роботи народної" в тім значіню, як то ми нинї можемо розуміти, не було і ясної цїли тої роботи, а мимо того була консолідация. Здавалось би отже, що ми стоїмо в суперечности в наших поглядах з природним розвитком народів. Так однакож не єсть. В перших початках консолідувала народи вже сама природа, сполучаючи єго одиницї в цїлість народну мовою тогож народу. Тї одиницї мусїли з природної конечности держати ся свого народу, бо лиш в тім виділи обезпеку свого істнованя, свого способу до житя. Але з тою мовою народу вязав ся і материяльний бит одиниць народу, бо лиш при помочи тої мови могла бути якась спільність чи то при роботї коло землї, чи при обороні від диких звірів або при їх ловли. Видимо отже, що вже в самих початках розвитку народів була консолідация, людий консолідувала, що так скажемо, сама природа, а та консолідация обнимала цїлість народної роботи. Та природна консолідация лишила ся і до нинї та й буде доки людий стане; лиш люди, що завсїгди хотїли би направляти відвічні правила природи, що хотїли би нагнути їх після свого розуму, затирають ту природну консолідацию. Коли-ж цїла народна робота була вже в самих початках розвитку народів услівєм консолідациї народів, то она мусить бути тим услівєм і нинї, бо то вже таке правило природи.

Річ легко зрозуміла, що цїлість народної роботи мала спершу лиш дуже обмежений круг; постепенно той круг ширшав, але через то ще не розривала ся цїлість тої роботи, наставав в ній лиш подїл працї, виробльовала ся чим раз сильнїйше і виступала чим раз яснїйше на верх цїль народної роботи, прибувало чим раз більше сил до тої роботи і росла консолідация та ставала чим раз сильнїйша. Народи ставали панами в своїм краю. Виходить отже з того насамперед, що до консолідациї потреба конче цїлої народної роботи, а відтак що й така консолідация, як ми еї означили, єсть для кождого народу взагалі а тим самим і для нас добра і пожиточна. Коли отже хтось хоче заводити консолідацию в якімсь народї, то не може нїяк вибирати лиш якусь часть з єго роботи народної, бо тогди не заведе в нїм консолідациї а зробить хиба лиш роздїл. Коли би той роздїл зробив ся лиш в самій працї, то зрозуміло, що він не лиш не був би шкідливий, але навіть і пожиточний; але скоро той роздїл розібє сили і затемнить цїль народної роботи, то річ понятна, що тогди він ослабляє і розбиває в народї навіть ту консолідацию, яка дана єму з природи.

Що взагалі всяка людска робота, котра не має на цїли удержаня при житю лиш одної найнизшої одиницї роду людского, може вести ся лиш народами і в народах, се річ зовсїм ясна. Понятє о такій роботї затемнилось в новійших часах лиш длятого, що через великий розвиток средств комунїкацийних народи дуже зблизили ся до себе. Се єсть причиною, що дехто відкидає т. зв. национальне питанє. Як в самім початку розвою народів, се питанє, хоч вже і тогди істнувало яко правило природи, було ще неясне, так оно знову при великім розвою народів затемнило ся. Для кого-ж і для чого-ж працює чоловік? Для себе: на то, аби жив і — як то кажуть — хвалив Бога. В отсїм і назначене материяльне і духове добро чоловіка, то єсть цїль всеї єго роботи. Ту цїль не може поодинокий чоловік осягнути при нормальних відносинах инакше, як лиш в якімсь народї, бо скоро він лишень покине один нарід, то мусить зараз прилучити ся до другого.

4)

Корея, Японія і Хіна.

(Після Ріхтгофена, Курзона, Ґемского, Вартеґґаї др.)

2. Япан.

Японські острови. — Японцї, їх походженє, характер, звичаї і обичаї. — Гаракірі. — Релїгія в Японії. — Японські женщини і вихованє дїтий. — Аіно або волохаті люди. — Токіо і послїднє землетрясенє. Йокагама і Міяко. — Мікадо. — Минувшість і теперішність Япону. — Японьска штука.

(Дальше).

Японцї суть з лиця біляво-жовті, иноді смагляві і аж брунатно-жовті, мають чорні очи і чорне тверде волосє. Голова у них велика, подовгаста а руки і ноги як у жінок так і у мужчин маленькі і делїкатні. Найчистїйшої породи Японцї живуть на середних великих островах з виїмкою острова Єссо; єсть то найменше змішана порода людий на цїлім сьвітї. А всеж-таки і між нею треба розріжнити два типи: одні суть більше високого росту, з лиця білше білі і делїкатнїйші і они творять в народї висшу клясу; другі суть присадкуваті, з лиця більше смагляві або аж брунатні і творять низшу клясу. Будовою голови і лицем нагадують они зовсїм расу монґольску, але в полудневих сторонах, особливо на островах Лю-Чу суть они змішані з Маляйцями. Взагалі суть Японцї сильно збудовані і зовсїм не такі слабосильні, як то давнїйше о них говорено.

Японцї суть народом дуже інтелїґентним. Своєю вдачею, своїм темпераментом, суть они на далекім Всходї тим, чим в Европі Французи; они легко все переймають, не суть так замкнені на чужі погляди як инші народи в Азиї н. пр. Хинцї, суть дуже чемні і щирі; хоч спершу видають ся скритими, то всеж-таки стають опісля говірливі і приятельскі. Они уміють надати собі повагу і до всего приноровити ся, суть дуже зручні, уміють все дуже добре наслїдувати, а що передовсїм їх відзначає, то велика любов для вітчини і велика вражливість на все, що добре і красне, передовсїм відзначають ся они змислом для краси природи. Неменше і то відзначає їх від инших народів в Азиї, що они уміють запанувати над собою, суть послушні, вдоволяють ся малим і суть дуже працьовиті. До злих їх прикмет належить велика похоть тїла, поверховність, недовірчивість, брак витревалости і забобонність.

Цїлий японьский нарід дїлить ся тепер на три кляси: шляхту (по японьски „квацоку"), котрої як на 41 мілїонів мешканців єсть досить мало, бо несповна чотири тисячі; середна кляса, котра повстала з давного войска і відповідала би дрібнїйшій шляхтї в Европі (она називає ся по японьски „самураї") і люд простий або „геймін". Однакож межи тими класами нема такої ріжницї, як н. пр. у нас; в Японії значить більше сама інтелїґенция чоловіка, як єго походженє. Та й ноша не робить великої ріжницї. Японцї всїх станів, мужчини і женщини убирають ся майже однаково, носять широку отверту свиту з шовку або бавовни, котра у мужчин сягає аж по кістки, а у жінок єсть ще довша, бо аж волочить ся по земли. Ту свиту, котра буває всїлякої барви і завсїгди цьвітиста, лиш у старших вже людий однобарвна, підперізують поясом, на котрім бувають повишивані всїлякі нїби то чародїйні знаки, в той спосіб, що она творить широкі звисаючі пазухи. Самураї носять ще короткі але дуже широкі шаравари а на рукавах, на плечах та на грудех ще й білі кокарди. У простого народу єсть також звичай тетувати себе (напускати під шкіру краску наколюючи тїло і виробляти тим способом на тїлї всїлякі взірцї, образки і написи).

І мужчини і жінки японьскі кладуть велику вагу на плеканє волосся. Мужчини причісують єго старанно в гору і роблять на чубку голови рід валка; бороди і вуси по найбільшій части голять, бо они їм слабо ростуть. Лиш на островах Лю-Чу носять мужчини вуси і великі бороди. Жінки стараються дуже о то, щоби мали красне, чорне і довге волосє; они

Лиш злодії і розбишаки (анормальний стан) можуть обійти ся без житя в народі, бо для них все одно, кого они обкрадають або обдирають. З того виходить, що цїлею народної роботи не може бути нїчого иншого, як лиш материяльне і духове добро народу, що та цїль есть конечним услівєм консолїдациї народу і що она лиш при сїм услівю може бути добра і пожиточна. Що така консолїдация есть можлива, се видимо на розвою всїх народів і не потребуємо тут того специяльно доказувати. В дальшім заключеню виходить із всего сказаного повисше, що лиш така консолїдация, як ми єї означили, може бути для нас добра і пожиточна, що она есть потрібна, та що і есть можлива.

Перегляд полїтичний.

У Львові звиджувало виставу кількадесять антисемітів. Принимали їх не дуже радо, з чого N. fr. Presse вдоволена. Поляки, каже, не хотять знати антисемітизму.

Vaterland, орґан католиків, поясняє знане письмо Папи до кардинала Шенборна так, що Є. Сьв. Папа уважає все австрийский закон шкільний ворожим для Церкви католицкої.

З Остригому (Ґрану) доносять, що в сусїдним селї Кестелет рада громадска продала часть громадского ґрунту на копальнї. Цїле село спротивило ся тому, і присилували раду громадску цофнути продаж. Настрій в селї був такий, що аж войско кликали на поміч.

В Берлинї якийсь підозріний чоловік, арештований, вирвав ся поліциянам з рук і почав утїкати. Утїкаючи стрілив шість разів поза себе; зранив три особи. Ледви єго зловили. Зве ся Шевен.

Новинки.

Львів дня 15 серпня.

— **Ц. к. Намістництво** на підставі розпорядженя мінїстерияльного з 27 грудня 1893 установило комісию іспитову для осіб, що старають ся о концесию на будівничого, майстра мулярского, каменярского, тесельского і майстра від рур. Та комісия буде на тепер лише при Намістництві урядувати через три роки, почім будуть іменовані инші члени комісиї. Іспити будуть відбувати ся що року в цьвітни і жовтни. Ті кандидати, що в цьвітни хотять складати іспит, мають вносити поданя до Намістництва найдальше до 31 сїчня, а ті, що в жовтни, до 31 липня, на руки своїх старость, а у Львові і Кракові на руки маґістрату. Таксу іспитову складає ся в дирекциї урядів помічних ц. к. Намістництва. До комісиї іспитової для кандидатів на будівничих належать: радники будівництва Матвій Морачевский (провідник) Осип Бравнсайс (заступник провідника), Сильвестер Гавришкевич, Валерий Піхль, Ґустав Бізанц, Жиґмонт Ґорґолевский, Мих. Ковальчук і Іван Шульц. До комісиї іспитової для кандидатів на майстрів належать: О. Бравнсайс (провідник), Сильвестер Гавришкевич (заступник), Ґ. Бізанц, О. Яновский; дальше для майстрів мулярских Жиґмон Кендзерский і Брон. Бавер; для майстрів каменярских Лука Бодашевский і Іван Левиньский; для майстрів тесельских Стан. Холоневский і Альфред Каменобродзкий; для майстрів від рур: Людвик Радваньский і Ів. Долиньский.

— **Краєва оборона** (ляндвера) дістане троха инші мундури. Вояки будуть носити стрілецкі капелюхи з китицями пер і т. зв. „вафенрок“. Офіцири піхотних полків мають носити на капелюхах, шапках и ґузиках арабскими цифрами назначені числа своїх полків; у звичайних вояків будуть ті числа поміщені також на нараменниках блюз і мундурів. В полках стрілецких оборони краєвої мають носити офіцири на капелюхах і шапках, яко відзнаку, тирольского орла, а на ґузиках числа полків виписані римскими цифрами. Вояки тих полків будуть мати назначені дотичні числа римскими цифрами також на нараменниках. В шістьох кінних полках умундуроване буде подібне як в полках уланів оборони краєвої з тою відміною, що білі металеві числа полків будуть полякировані на чорно, відтак лише офіцири мають носити числа на ґузиках, а прості вояки будуть мати гладкі ґузики. Вкінци для кінних стрільців в Дальматиї, Тироли і Форальберзї заводить ся стрілецкий капелюх з китицею пер, прикрашений двоголовим орлом.

— **Від заряду руского театру** одержуємо таке письмо: Руский народний театр дає представленя в Рогатині ще до 20 серпня. Представлені будуть ще слїдуючі твори драматичні: В четвер 16 серпня „Мікадо“ комічна опера в 2 діях. В суботу 18 с. м. на дохід місцевої сторожи огнової „Наталка Полтавка“ народна оперетка в 3 діях Котляревского і в недїлю 19 с. м. послїднє представленє „Модний жених“ комедия з сьпівами і танцями в 4 діях М. Старицкого. Відтак переїде театр до Перемишлян на 8 вистав, котрі відбувати ся будуть в домі В. Насс (в старім касинї). Ві второк 21 серпня представить ся „Запорожець за Дунаєм“ опера Артемовского в 3 діях і „Вечерницї“ діло музичне П. Нїщиньского. В четвер 23 с. м. „Барон циганьский“ комічна опера Штравса в 3 діях. В суботу 25 с. т. „Вихованець“ комедия зі сьпівами і танцями в 3 діях Янчука. В недїлю 26 с. м. „Украдене щасте“ драма в 5 діях Івана Франка. Ві второк 28 с. м. „Пташник з Тиролю“, комічна опера в 3 діях. В четвер 30 с. м. „Ой не ходи Грицю на вечерницї, народна драма зі сьпівами і танцями з давного часу в 5 діях М. Старицкого. В суботу 1 вересня „Ґаспароне“ комічна опера в 3 діях. В недїлю 2 вересня „Нещасне коханя“ народ. драма з сьпівами і танцями в 5 діях Л. Манька. — При сїй нагоді вважаємо своїм милим обовязком висказати сердечну подяку П. Т. Добродіям, котрі не щадили нї моральної нї материяльної підмоги, для піддержаня нашого театру. Зпоміж многих найбільше випадає визначити заходи комітету зложеного з впр. о. Чировского з Бабинець, дра Маньковского адвоката краєвого і Витковицкого дир. „Нар. Торговлї.“ А також підносимо прилюдно великі заслуги вп. Давидовича, судиї в Бурштинї, де наша трупа мала нагоду переконати ся, що мимо жнив в місточку Бурштинї завдяки енерґічним заходам одного патриота моральний як також і фінансовий сукцес театру був значнїйший, як в инших великих містах. За Заряд театру: *Кость Підвисоцкий.*

— **В гончарскій школї в Коломиї** розпочинає ся шкільний рік 1 вересня, а вписи 25 серпня. Курс тревае три роки і обіймає вироби кухонних знарядів, майолїки, кафлевих печей, цеґол, дренових рур, рисунки, химію, керамічну технольоґію і т. ин. Услівє принятя: найменше 12 лїт житя, фізична спосібність і окінчена народна школа.

— **В краєвій взірцевій шевскій робітни в Угнові** розпочинає ся рік шкільний дня 1 вересня. Услівя принятя: окінчених 14 лїт житя, фізичне уздібнене, окінчена народна школа, або вступний іспит з обсягом програми народної школи. Курс тревае два роки. Вписи розпочинають ся 27 серпня. Програма школи слїдуюча: В першім ряді наука крою верхів і сподів після кутової системи, виріб всякої обуви, рисунки геометричні і фахові, купецка рахунковість і стилїстика.

— **Виставу краєву** звиджували сими днями гості з Угорщини, котрих приїхало 110; відтак селяни з яворівского повіта під проводом старости п. Невядомского (було їх звиш 300); участники віча рукодїльничо-промислового; 270 селян з повіта городецкого; около сотки Поляків зі Шлезка, селяньскі дїти з горлицкого повіта, а також инші гості з краю і зноза краю.

— **Село Гренів** в повіті каменецкім купила від Хаскеля Доннера п-і Каз. Смоленьска.

мастять єго длятого олїйцем з камелії і оно виростає їм нераз так довге, що аж сягає по кістки. Таке волосє й вимагає того, щоби єго красно і штучно чесати, а Японки уміють то так, що певно й найлїпший фризиєр европейский не учесав би красше якої великої дами, як нераз в Японії учеше ся проста сільска жінка. Жінки підчісують волосє в гору, але так, що по боках голови роблять нїби валки, а на чубку вплїтають ще червоні та сині уплїтки, укладають волосє на всїлякі способи та підпинають його довгими шпильками з черепашини або якого дешевшого материялу та деревляними гребінчиками. Крім того японьскі жінки білять собі бляйвайсом і рижовою мукою лице і шию, губи малюють на червоно а зуби на чорно.

Доми ставлять собі Японцї майже виключно лиш з дерева і звичайно лиш такі, щоби в них могла помістити ся одна невеличка родина. Будова домів нагадує спосіб маляйский; де можна стоять они над ставками на стовпах, мають одну або й кілька веранд і виглядають навіть у біднїйших людий так, як у нас двірки у панів або віллї. Перед кождим домом мусить бути й цьвітник, бо Японцї дуже люблять ся в цьвітах. Се есть також одна характеристична черта японьского народу. Навіть гербом держави есть цьвіт японьского золотоцьвіту (ростини, що цвите так само, як наш романець або золотоцьвіт-серпник) окружений двома в споді звязаними галузками золотоцьвіту і павловнії.

Давні звичаї і обичаї японьскі змінили ся тепер дуже під впливом европейскої культури і образованя, яке величезним кроком поступає тепер в сїм краю. А все-ж таки задержав ся ще до нинї в Японії з давних часів мерзкий звичай, а то спосіб, яким виноватий оправдує свою невинність, або той, що допустив ся якогось нечестного дїла ратує честь свою і своєї родини. Есть то звичай званий „гаракірі“ — розпорюванє собі черева. Звичай сей пішов мабуть з того, що Японцї вірили давнїйше, а простий нарід ще й нинї вірить в то, що душа чоловіка сидить в череві, а з нею там знаходять ся і всї чувства; отже отворити черево, значило тілько, що показати чистоту своєї душі, своїх чувств. Се розпорюванє собі самому черева було давнїйше карою смерти для людий войскових і оно уважало ся за ласку, коли цїсар кого на то засудив. Так само робив собі „гаракірі“ той, котрого родина ухвалила, що він мусить тим способом ратувати свою або єї честь. Хто отже зробив собі таке гаракірі, той уважав ся вже за оправданого, за честного, єго поховали з цїлою парадою, а родинї єго не відбирано маєтку або єї доходів. Гаракірі могло відбути ся або в якійсь сьвятини, або в огороді під голим небом або таки в хатї. В сїм послїднїм случаю прибирано хату в середині на біло, бо біла барва уважався у Японців за жалобу, і запалювано слабе сьвітло, позаяк та церемонія відбувала ся в ночи. Той що робив собі гаракірі, ставав по серединї хати на підвисшене місце, обертав ся лицем до півночи і клякав. Коли той був засуджений, то при тій церемонії був цїсарский урядник, кількох сьвідків і кількох свояків або приятелїв засудженого. Тогди прочитав єму урядник вирок і подав єму на білій подушцї ніж в білій похві, довготи одного віяка (вахляря: Японцї, що всюди і завсїгди уживають і носять при собі віяки, мірять ними довготу; один віяк має 10 цалів). Засуджений виймав тогди той ніж з похви і за одним замахом розпорював собі живіть впоперек понисше пупця від лївого до правого боку. Тогди приступав до него один з єго приятелїв і також одним замахом відтинав єму голову. Того рода кару смерти скасовано, але давний звичай гаракірі остав ся і есть звичайним способом самоубийства, котрий уважає ся так само честним як н. пр. у нас відобрати собі житє револьвером. Найдост. Архикн. Франц Фердинанд вернувши зі своєї подорожи на Всхід привіз з собою з Японії цїлу збірку таких ножів від гаракірі до Відня. Давнїйше носив кождий Японець такий ніж при собі; нинї лиш рідко можна єго ще у когось побачити.

Мова японьска есть трохи подібна до хіньскої, бо слова в нїй творять ся в той спосіб, що до одного складу причіпає ся другий. Звуків есть в японьскій мові всего лиш 19, а звука „л“ взглядно „ль“ зовсїм нема. (Японець не може виговорити „лї“, лиш каже „рі“, а Хінець на відворот, не може виговорити „рі“, лиш каже „лї“ або „ї“). З тих 19 звуків виробило ся в японьскій мові первістно 72 складів, котрі

— **Невідповідний жарт.** Статуа сьв. Івана Непомуцена не мае щастя в Перемишли. Одну статую якийсь шинкар ужив для себе; другу, коли старий міст збурено, уставлено в найневідповіднїйшім місци; а тепер третю фіґуру сьв. Івана при улици, названій на памятку того сьвятого, забрали військові піонїри і поставили єї в городї при бараках. А що підполковник держить піонїрів остро, то они постановили ужити сьвятого за посередника, що мав би троха влагодити підполковника. Вложили фіґурі в руки письмо до підполковника. В тім письмі просить сьв. Іван п. підполковника, щоби з добрими віденцями-піонїрами не обходив ся так дуже остро. Посередництво таке зовсім не помогло піонїрам, бо підполковник засудив виновників невідповідного жарту на вязницю.

— **Незвичайна пригода** склала ся на шляху зелїзницї поміж Остероде а Місвальде в Прусах. Особовий поїзд їхав до Місвальде. Коло села Таберн побачив машиніст, як пять здоровенних волів ішло собі спокійно по шинах просто на поїзд. Почувши гук машини, воли розлютили ся і рогами вдарили на льокомотиву. Машиніст не мав часу здержати поїзду, чотири грубі воли дістали ся під льокомитиву, котра задля того вискочила з шин, поїхала ще 50 метрів просто по насипі, а вкінци перевалила ся в неглубокий рів разом з возами. Один віз поломив ся, але особам, що їхали, нїчо не стало ся, тілько настрашили ся дуже. Чотири воли пороздирала льокомотива на кусні, а одного лише поранила. Властитель волів стратив через то 1200 марок, але зелїзниця стратила ще більше задля перерви дороги і розбитих вагонів.

— **З Жидачева пишуть нам:** Дня 7 с. м. коло години 3-ої по полудни у Фільварках жидачівских вибух огонь в стодолї селянина Пекара. Тому, що був вітер, то за годину згоріло одинайцять загород разом зі збіжем, зібраним сего року. Загальна шкода виносить 6.630 зр., а була обезпечена лише на 2.010 зр. Огонь ширив ся страшно скоро, а жидачівска сторожа огнева під проводом п. Малецкого мала велику роботу при гашеню огню. Треба признати, що сторожа огнева робила свою задачу дуже добре, появивши ся зараз по вибуху пожару на місци. З Жидачева прибігло богато людий на ратунок. З Бережницї королївскої Воленева і Межиріча прибули на поміч сикавки, так, що огонь гасило 7 сикавок, а 40 бочок возило воду. Така поміч похвали гідна. Причина огню незнана. Люди були заняті в поли, коли один парібок, що лїпив тік, замітив в сусїдстві огонь.

— **Спір о кусник поля** став ся причиною страшного злочину в Теребовли. Дня 1 серпня вивабили Михайло і Андрух Ворончії свого вітчима Павла Полишевского в поле і там убили єго. Секция виказала поломане всїх ребер, обірване легких і заломане черепа. Виновників вислїдив теребовельский жандарм Лонгин Лукашевич і віддав їх до суду. За причину убийства подали увязнені спір о кусник поля.

— **Вправний кухар.** В одній реставрациї віденьскій заложив ся кухар з знакомим, що за десять мінут убе курятко, обскубе, спече і готове до їди поставить на стіл. І справді зробив він те все, і то не за десять мінут, а за нецїлих шість. За дві мінути убив курятко, обскубав і вичистив, а за три мінути упік і покраяв. Цікава ще річ, чи можна було то курятко їсти?

— **Цигани.** Мадярске Міністерство справ внутрішних виготовило проект закона що-до поселеня циганів волокитів. При виготовленю сего закона засягано ради Найд. Архикнязя Йосифа, звістного знатока мови і звичаїв циганьских. Закон опирае ся на прінципі примусового поселеня. З 35.000 циганів, що мають бути поселені, не може бути більше як по шість родин в однїй громадї розміщених. В Будапештї, Рецї і королївских вольних містах не будуть цигани поселені. Після послїдних списів статистичних есть в Угорщинї 270.000 циганів.

— **Сумне весїлє.** В Піску в Чехії в родинї купця Фанта мало бути весїлє найстаршої доньки. Вже все було готове, коли нараз мати судженої захорувала смертельно. Конаючи зажадала, щоби вінчане доньки з п. Поппером, купцем з Пшибраму, відбуло ся при єї домовинї. Молода пара вволила волю матери, котра зараз померла і присягла собі віру супружеску при домовинї матери. По тім обрядї весїльні гості відпровадили тіло небіжки на кладовище, а з ними йшли товпи народу, вражені такою незвичайною пригодою. Всї, що були при вінчаню, плакали гірко.

— **Померли:** о. Осип Варапучиньский, парох Прошови, титулярний совітник митроп. консисториї, роджений в 1817. — Саломея з Коссаків Григорчукова, жена сьвященика в Обертинї, померла на холеру.

Всячина.

— **Град в ночи.** Наша переписка з п. Я. Стельмахом в Нараєві в справі питаня, чи град падає в ночи, чи нї, звернула на себе увагу і Вп. о. М. С... в М... надіслав нам в сїй справі цікаву звістку слїдуючого змісту:

„Прочитавши в ч. 165 Вашу переписку з Вп. Я. Стельмахом в Нараєві спішу подати Вам з досьвіду, що у нас річ можлива, щоби град падав в ночи. Позаяк я провадджу денник, то-ж у нїм стоїть записано ось що:

„Р. 1880, дня 2 серпня о три чверти на десяту годину розпочалась в місті Залїзцях (де я був сотрудником) страшенна буря з великим градом, котра потягнула ся до 12 год. в ночи. Була она так великою, що й старші люди не запамятали подібної. В цїлім місті всї вікна повибивані, збіже, сади зовсім понищені, а в лїсах дерево, особливо дубина лежало покотом, вивернене з коренем — і то не лиш в Залїзцях, але й в охрестности до двох миль, в сторону до Тернополя“.

„В якім страху були всї люди тої ночи, не дасть ся описати. Скажу вам лиш про себе. У моїм помешканю вибив град всї вікна, отже ми, щоби як-так охоронити ся від студени, вітру і дощу та граду, що сипав ся вікнами, повиймали двері і позаставляли вікна; але двері попадали з лоскотом на підлогу а ми, хоч-не хоч, мусїли забирати ся на противну сторону помешканя до комори, не знаючи, чи не прийде ся живцем погибати, скоро буря запре ся о хату. Дякувати Богу, коло півночи стало утихомиряти ся. — Отже, як бачите, у нас річ можлива, щоби град падав о 11 годині в ночи“.

На тім кінчить Вп. о. М. С.... свою звістку. Ми записуємо єї дуже радо яко причинок до розслїдів о повставаню та часї градових туч і складаємо єму сим за ню як і за цїнні єго замітки що-до наших научних фейлетонів сердечну подяку. При сїй нагоді звертаємо ся з просьбою до всїх наших читателїв, щоби були ласкаві зважати на всїлякі з'явища в природї і подавати нам о них звістки, о скілько можна з докладним описом, зважаючи при тім на час і місце та сторону сьвіта, в котрій они появляють ся. Такі звістки причиняють ся немало не лиш до знаня природи взагалї, але й специяльно до знаня нашого краю. Заразом піддаємо ще одну гадку: ми би дуже радо отворили в нашій часописи окрему рубрику під заголовком: „Переписка для всїх і зі всїми“, в котрій би хто небудь міг ставити які питаня, на котрі хотів би мати яку відповідь або поясненє. Відповіди такі і поясненя давала би або сама редакция, або міг би їх давати хто небудь з наших читателїв, хто би лиш умів і хотів їх давати, а редакция поміщала би ті відповіди і поясненя або зі своїми замітками — коли би того було потреба — або і без них. Так водить ся у инших народів, так могло би бути і у нас; таким способом ширить ся знанє і наука та просьвіта в народї.

Телеґрами.

Будапешт 15 серпня. Зачувати, що президент мінїстрів предложить угорскому парляментови проект знесеня льотериї.

Рим 15 серпня. Полїция арештувала тут сімох людий, що виробляли вибухові материї; у одного з них найдено навіть вже готову бомбу.

Брукселя 15 серпня. Межи Франциєю а державою Конґо прийшло вже до згоди.

За редакцию відповідає **Адам Креховецкий.**

відтак причіплювано до себе на всїлякі способи і творено слова. Теперішна японьска мова не есть однакож зовсім чиста, бо домішано вже до неї богато хіньских слів. Японцї пишуть рядками з гори на долину, від правої до лївої, один рядок за другим, а букви їх зовсім не такі, як наші, лиш дуже покручені знаки.

Пануючою нинї в Японї релїґією есть „шінто“. Слово се значить „дорога до домашних богів“ — есть то давна віра, якої придержували ся Японцї, заким ще зайшла до них з Хіни через Корею наука Будди або буддаізм, званий в Японї „бутсудо“ та наука Конфуцїюса або „чудо“ і християньство Шінто казує вірити в небо, бо там перебуває Бог, в сонце і звізди та всї сили природи, бо все то походить від Бога, есть єго випливом. Найбільшу честь віддають сонцю, але попри то почитають і души померших людий, що відзначали ся своїми честнотами або заслужили ся около вітчини. Души померших називають они „камі“ і віддають їм таку честь, як Богови. Після сеї віри жили на сьвітї насамперед самі небесні боги, по них відтак земні боги а наконець і боги людскі. Пануюча в Японї родина цїсарска походить в простій лїнії від самих богів. Крім того вірять Японції ще в духи і страхи та в безлїч півбожків, нїби сьвятих. Сьвятинї віри Шінто називають ся „міяˮ; суть то звичайні собі доми, криті дахівками або соломою, без всїлякої прикраси з верха і в серединї. Тих сьвятинь есть тепер майже двіста тисячів а при них служить коло 15 тисячів сьвящеників. В тих міях найважнїйшим предметом суть чисто виполїровані зеркала металеві (каґамі) і звитки білих окравків паперу, котрий має означати чистоту духа і тїла. Декотрі з тих сьвятинь мають в народї великий пошановок і що року іде туди множество людий на відпуст. Релїґія шінто була завсїгди національною, своєю домашною, але поволи ширено в Японї і инші релїґії, а головно почав ся ширити буддаізм від 552 р. по Христї. З сею вірою зайшла до Японї і хіньска культура. Буддайскі сьвященики вправляли собі чим раз більший вплив в краю і остаточно буддайска віра стала пануючою; буддайскі сьвященики розбогатїли дуже, виробили собі великий вплив в державі, але серед народу не мали поваги. Буддайска віра, котрої сьвященики пересгали ширити дійстно добру науку Будди а за то учили людий поганьства, бо віри в множество всїляких божків, не сподобалась Японцям. Лиш простий нарід сподобав був собі більше поганьский буддаізм та єго божків і так зробила ся нова віра, мішанина з шінто і борсудо, звана рійобу-шінто або двояке шінто. Есть ще в Японї і третя віра а то наука Конфуцїюса, але що се більша віра розуму а не пустих і бездушних церемоній, то єї держать ся лиш більше осьвічені Японцї і учені. Наконець ширить ся там тепер і віра християньска а іменно католицизм, православиє, лютеранїзм і наука анґлїйскої церкви.

(Дальше буде).

ІНСЕРАТИ.

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.